

IZHAJA VSAKI DAN

Med ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamezne številke se prodajajo po 3 nvt. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nvt. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 3 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 30 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljina vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

Na vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: celotno leto K 5.20, pol leta 2.60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Tiskovna tiskarna konsorcijski list „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Brzobjavne vesti.

Bolgarski car.

BAD GASTEIN 12. Bolgarski car, ki se je včeraj povrnil od Sv. Krvi je danes ob 10. uri predpoludne z avtomobilom odpotoval na Dunaj.

Novi pruski vojni minister.

BEROLIN 12. Poveljnič general 2. armadnega zbora, general pehote pl. Heeringen je imenovan vojnim ministrom.

Nesreče.

PARIZ 12. Kakor poročajo iz Saumurja, se je včeraj na nekem posestvu pri mlatanju žita razletel lokomobil mlatilnice. — Štirje delavci so bili takoj ubiti. Žito in več poslopj je valed eksplozije nastalega požarja zgorelo.

PARIZ 12. „Matin“ poroča iz Boulogne sur mer: Včeraj je pri kopanju v morju struja zgrabila tri nelužbenice vrversnice in jih potegnila seboj. Le eden se je zamogel rešiti, druga dva sta utonila.

PARIZ 12. Pri Clermontu Ferrandu se je včeraj na nekem bližnjem jezeru prevrnil čoln, v katerem je bilo 10 oseb, 7 oseb, ki so se opijele prevrnjenega čolna, se je rešilo, drugi so utonili.

Turčija.

CARIGRAD 12. Turški listi poročajo, da je turška flota sinoči prejela povelje, naj iz Sirmire odpušče v Kerpatov.

CARIGRAD 13. Vojno sodišče je proti 19 členom albanskega kluba v Valoni radi reakcijske agitacije izdalo tiralnico.

Krečansko vprašanje.

PARIZ 12. „Matin“ poroča iz Pere: Grški odgovor smatrajo za nezadosten. Turški ministeri svet je sklenil poslati novo noto grški vladi in tudi zaščitnim vlastim. Poveljnik flote je prejel zaščitna povelja. Vsi na dopustu se nahajajoči častniki so nazaj poklicani.

SOLUN 12. Glasom nekoga uradnega izkaza se je doslej povrnilo iz Makedonije na Grško 50 grških častnikov.

Boji med Španci in Mavri v Severni Afriki.

MADRID 12. Iz Penona de la Gomera poročajo: Streljanje s topovi je trajalo ves dan. Konečno je bil sovražnik pogin v beg. Topništvo je obstreljevalo tudi sosedne vasi, pri čemer je bilo ubitih ozir. ranjenih več Mavrov.

MELILA 12. Včeraj je sovražnik napadel neki transport, pri tem je pa bilo 6 Mavrov ubitih, mnogo pa ranjenih.

ALHUCENAS 12. Marokanci so nadaljevali streljanje na mesto, katerega posadka je odvrčala s streljanjem iz topov in pušk.

PARIZ 12. Madridski poročevalec „Figara“ demantuje iz najboljšega vira poročilo nekoga angleškega lista, češ, da misli Španija zasesti Tetuen. V Cantu je mir. Nikakga vzroka ni torej za tako operacijo. Operacija se omeji na Melilo, kako ne bo posebnih dogodkov.

Dunaj 12. Dne 4. septembra t. l. pride semkaj romunski kralj obiskat cesarja Frana Josipa.

St. Moritz (Švica) 12. V hotelu Savoy so bile neki ruski knežini ukradene dragulje v znesku 200.000 rubljev.

Rim 12. Iz Adis Adiba poročajo, da so vsi glasovi o bolezni kralja Menelika pretirani.

London 12. Državni podtajnik ministarstva za učenje stvari je odredil, da se Indijca Dingra obglavi 17. t. m. (Dingra je umoril nekoga visokega angleškega dostojanstvenika. Op. ured.)

Slovani: na morje!

Ta poziv smo prinesli že večkrat. In tudi v bodoče ga bomo prinašali, kajti te tri besede značijo za nas naslov velikega programa, sintezo naših želja, naših idej.

Na morje! Tudi danes kliče tako, ali ne kakor pesniki, ki obožavajo zlato zabajanje solca in to naše morje, ki je podobno raztopljenemu srebru, v katerem odseva božanstveno naše južno nebo; ne kakor ljudje, ki v poletnem času beže iz delavnice, iz tovarne, s prasnih mestnih ulic, da na obali morskari, v valovih morja in solca iščejo pokoja, odmora... il dolce far niente.

Ne, mi kliče danes bratov — kakor vedno: na morje! — z gotovo tendencijo, prožeti od ene misli in hrepeneti po gotovim idejalu: da, to morje, ta Jadran, povrtno narodu, ki mu pripada po naravnem pravu!

Tudi italijansko novinstvo je te dni polno skrbi za iztočne obali Jadrana. Tudi Italijani ne vidijo več na naših obalah le izletnikov in tujcev. Razlika med našo in italijansko

trigo za naši obali in naše morje je samo ta, da hočejo Italijani z zobmi in nohti obraniti sebi, kar so oteli pravim gospodarjem, dočim mi povzdigamo svoj glas, da zastopamo interese zakonitih ali po krivici in sili tlačnih gospodarjev vztočne obali Jadrana.

Kakor znano so imeli Italijani te dni v Portorože svečanost na korist svoje „Lege Nazionale“. V kopališču „Portorože“ je sedaj največ slovenskih gostov. In ti — to je naravno — se niso mogli pridružiti slavi njih, ki preže po glavi nas — Slovanov! Ta slučaj je bil italijanskim časopisem v povod, da so navalili na slovenske goste, ki da so došli da tudi tu „tirajo politiko“. In to novinstvo pozivlja svoje na krov proti „slovenski invaziji“.

Ne bomo izgubljali časa s tem, da bi Italijanom solili pamet. Teh par vrtic par vrtic raje slovenskim gostom po naših kopališčih; a slovenskemu novinstvu, posebno češkemu, priporočamo toplo, da čuje naš glas, da ne ostanemo „vpiječi v puščavi“.

Pojte za par ur v Gradež, v Portorože, v Izolo, ali bližnje Barkovlje, pak se približajte onim tlačem, ki se solčijo na pesku in se nehajo v morju. Poslušajte njihov govor: zdelo se vam bo, da ste v Pragi, nekako opoludne na Ferdinandovi trdi. Čehi, Čehi, pa zopet Čehi, pa če tudi sede v njihovem kolu množičevini Poljaki, Rusi, pak južni Slovani. Toliko jih je, kakor da so se sešli na morju iz najbližje okolice, a ne iz daljnjih krajev!

Nekdaj so ti gostje zahajali nižje, v Italijo, ali na francoske riviere. V zadnje čase pa so uvideli, da jim je tu, na Jadranu, ugodno in bliže. In zato zahajajo k nam v trumih.

„K nam?“ Da, to smo hoteli vprašati; ali odgovor je že dan v tistih nemških tablah, nemških natakarih v skoro vseh hotelih, kopališč in zdravilišč v našem Primorju. No vprašujemo filozofski: kako vedno Nemci namesto Italijanov, kateri poslednji vendar vedno kričijo, da so „gospodari“ furlanske in istrske obali? Priznajmo raje dejstva in stavimo sebi drugo važnejše vprašanje; kako to, da slovenski gostje na slovenski, ali Slovanom obmejni zemlji polnijo žepe samo tujcem in svojim neprijateljem?

Italijansko novinstvo kriči sicer v akceh, da tudi slovenski gostje začenejo voditi na naši obali „politiko“ in tudi mi bi mogli ken tatirati kak primer začetka politične ekonomije na naši obali; ali to vse je le malo, premalo tudi za najkromnejši začetek, da bi nas moglo utešiti.

In vendar bi se dalo mnogo storiti onega, kar moramo takoj storiti! Ako si Nemci morejo ustvariti Kalifornijo na tej obali, čemu naj bi jim Slovani sami donášali svoj denar?

Pravilo bi bilo, da domačimi sami, Slovenci in Hrvatje, vržejo svoje oko na eksploatacijo svojega morja. Ali naše domače politiki niso še tako urejene, vaa naša nacionalna ekonomija je še v porojih; v nas ni še podjetnega duha, da bi sami spremenili svoje morje v vir bogatstva. V izgled nam je Opatija. Tudi tam nismo sami gospodarji.

Toda kraj vsega tega moremo vprašanje našega morja rešiti povoljno za nas, ako nam stoji ob strani stareji slovenski bratje, ki imajo več izkustva in več sredstev nego mi.

Do bratov Čehov se obračamo še posebno. Vi Čehi, ko se povrnete domov, ne pripovedujte samo o toplini našega neba, o zdravi našega morja in ne veselite se skorajšnjega povratka na jug, ako ob enem na zastavite svoje železne volje, da s temi izletni na morje spajate korist — politiko bodočnosti! Vam treba malo besed. Vi ste videli naše obali in uverili ste se, da so na njih more poseziti plodnega semena. Pa dobro, pridite in se jajte! Delavcev bo dovolj za vsakojako obilico ploda. Ena misel naj nas vodi vseh: na morje Slovani!

Javen shod

slovenske kmečke stranke v Štanjelu.

V nedeljo ob 4 pop. se je vršil v Štanjelu shod kmečke stranke. Prijazni Štanjel je bil ves v narodnih trobojnicah. Nekoliko pred 4. uro pop. se je pripeljal iz Sežane g. okrajni glavar Rebek. Nato se je zbralo na trgu okoli 300 posestnikov iz raznih krajev. Župan Hočev var je pozdravil navzoče zborovalce in omenjal, da je počastil shod gosp. okrajni glavar Rebek, za kar se mu toplo zahvaljuje. Gosp. Mermolja iz Vrtojbe je predlagal predsednikom shoda župana štanjelskega g. Hočev varja, kar je bilo enoglasno vsprejeto.

Prvi govornik je bil gosp. Mermolja iz Vrtojbe, ki je izvajal sledeče: Pred par

leti se je ustanovila na goriškem kmečka stranka.

Namen jej je organizirati kmeta kakor se danes vsi stanovni organizirajo. Stranka je mlada in ni treba je grajati, ako doslej ni dosegla posebnih uspehov. Druge stranke so ukoreninjene po svojem časopisju. Kmečka stranka je nastala valed boja med napredno in klerikalno stranko. Gre zato, da se spozna pravo voljo ljudstva, in da se stori za kmeta, kar je nujno potrebnega. Stranka nastopi takrat samostojno. Protestira proti psokam v klerikalnem časopisju in proti osebnim napadom istega. (Pritrjevanje).

Na to se je oglasil za besedo neki abiturijent po imenu Vrtovec iz Žabelj. Govoril je o ustroju raznih strank, pa jako zmeden, da se konečno ni videlo, kaj je hotel povedati. — Jedro je bilo to, da je kmečka stranka nepotrebna, da so kmetje že itak zastopani v klerikalni stranki. Hvalil je obstrukcijo v državnem zboru z narodnega stališča, ter se skliceval pri tem tudi na češke agrarce. (Medklci! To so bogataši, ne kmetje!) Govorniku so zborovalci mestoma pritrdjevali potem pa glasno prigovarjali.

Nato se je oglasil za besedo zopet g. Mermolja, ki je menil da se klerikalci bahajo z obstrukcijo, on pa da je ne more ne grajati ne hvaliti. Pojavnjeval je z ozirom na predgovornikova izvajanja, da so na Dunaju češki agrarci ras za obstrukcijo, vendar to niso nikaki kmetje, kakor na Goriškem ampak so bogataši in veleposestniki. (Pritrjevanje).

Oglasil se je potem za besedo tomajski župan g. Vran. Izvajal je, da je kmečka stranka nastala valed prepira med napredno in klerikalno stranko. Kmetje so proti obema strankama, ki sta obe gosposki. Menil je, da je to sramota, kakor se vidi orehni boj v obih listih v „Gorici“ in „Soči“. Ti dve stranki da poznati kmeta le ob volitvah.

Kmetje da so se posvetovali med seboj in obe ti stranki obsedili. Govornik se je zavaloval proti čitanju, da ima agrarna stranka v svoji reidi „frakarja“ in je povedal, da ta (dr. Franko) se ni uasil v stranko, ampak ga je stranka sama zaprosila, naj vstopi. — Kmetje ga hočejo, pa je konec. Potrebno je, da se kmet organizira, da bo imel večino v deželnem in drž. zboru. (Živahno pritrdjevanje).

Na to se je oglasil k besedi deželni poslanec gosp. Josip Štrekelj. V jedrnatem govoru je pojasnil obstrukcijo in razmerje strank v deželnem zboru. Kakor zastopnik tega okraja in Krasa, je rekel, da je naravno da se je slov. kmečka stranka v dež. zboru združila z italijansko kmečko stranko v delavoljno večino. Nenaravno pa je to, da so se slovenski klerikalci zvezali z laškimi brezverci.

Da slov. kmečka stranka ni brezverska, je razvidno iz tega, da se je vezala s katoliškimi poslanci. Govoril je o državnem zboru in povedal, da so slov. klerikalci brez nikakega prigovora dovolili proračun največjima sovražnikoma slovenskega naroda in Slovanov ministroma Stürgkhu in Hohenburgerju. (Klici: Sramota!) dočim so začeli obstrukcijo pozneje in navidezno hoteli pomagati bosanskemu kmetu, ko se ne brigajo niti za kmeta doma. (Klici: Tako je!) Govornik je razlagal, da je bilo Šušteršiču le za ministerstvo stolec. Rad bi postal ekselencia. To je kruhoborstvo. — To je gosposka in ne kmečka stranka. Pojašnjevanje da češki agrarci niso taki ubogi kmetje, ampak so to, kar so v Furlaniji laški „Conti“. Pravi da je bila obstrukcija za naše ljudstvo akrajnoškodljiva in ker se sklicujejo nekateri na tržškega poslanca Rybka, češ, da je on za obstrukcijo, je naglašal, da je bil Rybka krivo informiran. (Tej trditvi moramo oporekati najodločneje kakor neresnični. Opomba ured.) — Obsoja obstrukcijo iz gospodarskih razlogov. (Živahno pritrdjevanje).

Nato se je oglasil k besedi zopet g. Vrtovec iz Vel. Žabelj.

Ko je stopil na oder, je navstal tak vrišč, da ni megl do besede in se je odstranil.

Na to se je oglasil zopet tomajski župan gosp. Vran in pravil, da je Bog najprvo ustvaril kmeta. Iz tega so se izcimili drugi stanovni, ki so vzeli kmetom vodstvo iz rok. Kmetje pa hočejo imati zopet vrnjene svoje pravice in se hočejo sami vladati. (Pritrjevanje).

Potem se je oglasil k besedi g. Turk iz Koprive in pravil, da so se predgovorniki doslej bavili le z državnim zborom in drugimi stvarmi, a se je premalo govorilo o naši deželi. Povdarjal je, da je potrebno, da se kmečka stranka organizira, da ne bo gosposka kmetu delila kruha. V naši deželi da je 80 postotkov kmečkega prebivalstva, torej pritiče njemu vodilna uloga. Kmet naj bo

naš poslanec! Največjo krivdo rad zdradbe da imata Gregorčič in Gabršček. Potrebno je voliti kmete in ne dohtarje in ne učitelje. (Pritrjevanje).

Nato se eglasi k besedi g. Zlobec iz Velikega dola.

Rekel je, da se popolnoma strinja s predgovorniki, in priporoča, naj bi se tudi za letoa preskrbelo od vlade brezplačno seno in umetna gnojila ter je prosil vladnega zastopnika, naj to podpira. Zavrnil je z besedami: Sena in kruha nam dajte!

Na to se je dvignil gosp. okrajni glavar Rebek in je izjavil sledeče: Vaš poslanec Alojzij Štrekelj je stavil v parlamentu predlog radi sena. Predlog se je odstopil ministerstvu. Ministerstvo je naročilo okrajnemu glavarstvu v Sežani, naj ta predlog prouči in poroča. Jaz pa sem takoj naročil svojemu strokovnemu referentu, da stvar prouči. Kakor hitro bodo izvršena poizvedovanja, bo poročal ministerstvu! Obljubljam, da se bom vedno potegoval za blagostanje Krasa, kakor sem to doslej delal. (Viharno odobravanje).

K besedi se je oglasil še gosp. Vran iz Tomaja in pravil, da se kmalu ustanovi županska zveza, ki bo velika gospodarske važnosti: Seno naj bi se poslalo županski zvezi, da ne ostane dobiček v rokah različnih špekulantov.

Gosp. Mermolja je povedal, da je bilo trvotno določeno, da se že danes postavijo kandidatje kmečke stranke, vendar se je to opustilo, ker se hoče prepušiti kmetom samim iz vse dežele, da postavijo kandidate. Zato predlaga, naj se iz vsake občine odposljeta po dva zaupnika dne 2. septembra izvrševalnemu odboru v Gorico, kjer se postavijo kandidatje. (Vsprejeto).

Na to je predlagal sledečo resolucijo: Pozivlja se visoka vlada da dovoli znižanje davkov od vinogradov, poškodovanih po trtni uši in drugih neizgledah, in onih travnikov, ki se je na njih iztrebilo kamenje. (Vsprejeto).

Ker se ni nikdo več oglasil za besedo, se je predsednik Hočev var zahvalil za udeležbo in je zaključil shod.

Predlaga pa še naj se izreče zaupanje in zahvala gosp. okrajnemu glavarju Rebeku. (Vsprejeto med viharnim odobravanjem in živoklici na okr. glavarja).

Opomniti je, da se je vršil shod popolnoma mirno in dostojno. Udeležba bi bila večja, ko bi se ne bile vršile ob istem času povsod razne veselice.

„Veleizdajniški proces“

v Zagrebu.

(119. dan razprave.)

Zagreb 11. VIII.

Nastić pred sodiščem.

Branitelj dr. Popović je predlagal, raj se zasliši kakor priča neki Jovan Stojanović. Ta je bil dijak v Belemgradu in znanec Nastićev, ki je pri „Zlatem sodčku“ (burence) često šampanjiziral ter je na najbolj surov in divji način zasramoval cesarja in kralja Frana Josipa. Stojanoviću — ki je z drugimi dijaki iz Bosne bil včasih navzoč na teh prizorih — se je to sumljivo zdelo in zato je v Serajevu poizvedoval o Nastiću. Tam so mu rekli, naj se vrne pred Nastićem. Nastića da so često videvali v družbi z avstrijskim atašejem.

Predsednik: „Vidite, Nastić se že smeje. Takoj boste videli, da so to same pripovedke!“ — Branitelj dr. Popović: „Ravno o teh „pripovedkah“ naj bi zaslišali Stojanovića!“ — Predsednik ni dovolil govoriti o tem. — Branitelj dr. Popović je hotel še govoriti o črnogorskem vladnem komuniqueju, v katerem je rečeno, da izpovedba Nastićeva pred zagrebškim sodiščem, češ, da je original „revolucionarnega štatuta izročil črnogorski vladi, ne odgovarja resnici, — ali predsednik ni dovolil govoriti o tem, radi česar je branitelj prijavil pritožbo ničnosti.

Zatem je bila zaslišana po Nastiću dovedena priča, 18-letni trgovački pomočnik Ljuba Gjorgjević. Povedal je, da ga je Nastić dovel v Zagreb in mu plačal potne troške. Tudi biva skupno žnjim pri „Treh gavranih“. Hotel bi tu dobiti službo, zato je prišel semkaj. — Branitelj dr. Budisavljević: „Nastić pa pravi, da ste prišli semkaj, da se predstavite sodišču kakor priča. Kaj je resnica?“ (Velika veselost). Gjorgjević je izpovedal, da je S. Jovanović res ponarejal menice. Na vprašanje branitelja dra. Hinkovića je priča izpovedal, da je bilta Jovanović z Nastićem v tesnem prijateljstvu ter da sta bila vedno skupaj.

Naki Gjokić da mu je pred nekoliko dnevi privedel v Serajevu, da je bil Jovanović v Zagrebu pri Nastiću, da bi izvil iz njega 100 K. Branitelj dr. Popović: „Nastić pa je tu izpovedal, da Jovanović ni bil prijatelj!“ Nastić: „Tega nisem rekel tako.“ Predsednik: „No, vidite, Nastić pravi, da ni tega rekel!“ — Branitelj dr. Popović: „Nu, če Nastić pravi tako, potem se udajam, četudi smo vsi prepričani o nasprot-nem.“ (Splošna hrupna veselost).

Drž. pravdnik je predlagal, naj se priča zapriseže, a branitelji so se izrekli proti temu. Po obojestranski repliki je senat sklenil zapriseženo priče, proti čemur so branitelji prijavili pritožbo ničnosti.

Po kratki pavzi sta branitelja dr. Lukinić in dr. Belobrk stavila svoje predloge glede nabave raznih spisov. Interesantna so bila izvajanja tega poslednjega o razmerah in dogodkih v hrvaško-samostalni stranki. Dogodki leta 1902 so mnogim Hrvatoma odprli oči in pridirali je jela misel na pomirjenje med Hrvati in Srbi. Odlični Hrvati in Srbi so pisali o razmerju med obema plemeni. Dr. Belobrk je predlagal naj se zaslišijo kakor priče: dr. Josip Frank, dr. Mile Starčević, dr. Bauer, dr. Lorković in bivši sekcijski načelnik Šumanović, ki povedo, zakaj so bila v letu 1903 tudi med Srbi zborovanja številnejša nego poprej. To se ni godilo s kakim posebnim namenom, ampak le zato, ker se je srbsko-samostalna stranka okoriščala na pravici do zborovanja, ki se je tedaj liberalneje izvrševala.

Po pavzi je dr. Belobrk predlagal zaslišanje Svetožarja Pribečevića, kakor urednika „Srbohrana“ in kakor tajnika srbsko-samostalne stranke, ki bo pričal, da stranka ni imela nikdar zvez z Belimgradom, marveč je vedno delala le na to, da se zboljša položaj Srbov v Hrvatski. V ta namen so se vršile konference in so se ustvarjale organizacije. In da nima „Srbohran“ nikakih veleizdajalskih tedenc, najbolji dokaz za to je dejstvo, da je bila naredba, s katero je bil temu listu odvzet poštni debit za Bosno in Hercegovino, pred nekoliko dnevi preklicana. Branitelj dr. Belobrk je predlagal prečitavanje nekoga reskripta cesarja Karla VI. iz leta 1715, ki pobija trditve obtožnice, da le v Pakracu in Srijemu žive pravi Srbi. Dalje je hotel branitelj predlagati, naj njegovega klijenta Lazo Bocića izpuste iz zaporu, ali predsednik ni dovolil tega predloga, radi česar je Bačić prijavil pritožbo ničnosti.

Na to je branitelj dr. Hinković nadaljeval svoja izvajanja in je predlagal več priči iz Sisaka. Dr. Hinković bo jutri nadaljeval.

Z današnjim dnem je zaslišavanje Nastića za sedaj dovršeno. Svojo addresso je napovedal: Dunaj, Theobaldgasse 12.

Posl. Dobernig reklamira Trst za nemško državo!

Nemško-nacionalni pevci iz Celovca so nedavno priredili romanje v Monakovo. To bi nas ne brigalo.

Na slavnostnem komersu je valovje velikomemškega navdušenja visoko plulo. V imenu Celovčanov je govoril znani državni poslanec Dobernig. Beseda mu je letela na perotih velikomemškega paroksizma,

To je samo ob sebi umevno.

Vendar je zabeleženja vreden nastopni pasus: „Utegne priti čas, ko bodo Nemci iz rajha rajše zahajali v Monakovo nego na Dunaj, in ko bodo tam (na Dunaju) obžalovali, da niso z vsemi mišicami pritegnili k sebinemškega bitstva“.

Stemi besedami je g. posl. Dobernig, pokazal, da ne pozna zgodovine, ali pa jo hoče falzifikovati. Mari ni do najnovejših časov ves dunajski aparat z vsem nasiljem državne uprave deloval — na ponemčenje te države?! Mari da je državna uprava še danes kaj drugega, nego eksekutivni organ tistih nemških politikov, ki štejejo v svoji sredi — posl. Doberniga?!

Če pa Dunaj, ki ga danes Dobernig hinavsko obsiplje z očitani, vendar ni dosegel svojega namena, na tem torej ni krivo pomankanje dobre volje, ampak zakon narave: ker je narava močnejša, nego vsa zla volja „Dunaja“ in pangermanov Dobernigove vrste. Tudi „Dunaj“ ni mogel izvršiti čudeža, da bi državo z veliko slovansko večino pretvoril v nemško uniformirano državo.

Nu, pa tudi na ta očitanja Dobernigova mi ne bi reagirali; ali mož je zagrešil še nadaljnje falzifikacije dejstev.

V svojem zadoščanju, da je velika Avstrijka ukrotila malo Srbijo, da je — kakor je rekel poslanec Dobernig — pokazala, da je še vedno velesila, je mož vzkliknil, da Nemci ne smejo slediti samo kulturni politiki, ampak mora sodelovati tudi politika sile!! Kdaj so Nemci gojili kulturno politiko?! Mari ni bila njihova politika vsikdar le politika najgršega nasilja, nevrednega zares civiliziranega naroda?! Kdor gre za tem, da manjšina tiranizirajo večino, ta sploh ne more tirati drugačne nego politiko nasilja!! Taka je bila politika Nemcev v Avstriji stoletja in je — še danes. S tem, da je Dobernig hotel kazati v drugačni luči, je zagrešil le falzifikacijo dejstev!

V zaključku svojega govora je poslanec Dobernig slavil velikomemške misli in je v nje imenu pozival tujezemske Nemce:

pomagajte nam, da izvršimo veliko nalogo, da držimo odprto pot do Adrije, v Trstu, ki — kakor je že Bismarck rekel — pripada k nemški državi!!

Tem besedam je sledilo seveda neopisno navdušenje, ki je dobilo odduška v pevanju pesmi „Wacht am Rhein“.

In isti poslanec Dobernig, ki je zagrešil to veleizdajstvo na integriteti države, isti Dobernig je mej njimi, ki z visokega sodnega stola doli pošiljajo strele doli na avstrijske Slovence radi njihovega — nedostatnega avstrijskega patriotizma! Poslanec Dobernig je jeden stebrov Bienert-hovega zistema!!

Ali ta Trst, ki ga poslanec Dobernig reklamira za Veliko Nemčijo, so naša tla. Ta hočemo braniti mi z vsemi svojimi silami, pa bilo to tudi z obstrukcijo proti Dobernig... Bienert-hovemu zistemu!!

Vprašali bi naše Italijane, kaj pravijo k temu, da jeden njihovih parlamentarnih zaveznikov reklamira Trst za — Nemško državo?! Ali oni nimajo sedaj časa za take lapalije, ker imajo vse roke polne posla z zasramovaojem slovanskih gostov, ki prinašajo v dželo — denarja!!

Tržaški mestni svet.

Volitev v delegacijo in odseke. — Moralničen poraz dr. Cimadorija.

Sinočnja druga seja mestnega sveta je bila da-si dolgočasna, vendar zanimiva in značilna. V dve uri trajajoči seji se ni delalo drugo ko glasovalo in volilo razne komisije.

O slovanske strani so bili izvoljeni: 1. V municipalno delegacijo dr. Slavik in Gorjup. 2. V šolski odsek: dr. Wilfan. 3. V stavbeni odsek: Martelanc in dr. Wilfan. 4. V finančni odsek dr. Rybač. 5. V zdravstveni dr. Pertot in dr. Martinis. 6. Odsek za oskrbovanje vode Ferluga. 7. Nadzorovalni odsek hranilnic Bjecker in dr. Martinis. 8. Pravni odsek dr. Slavik. 9. Javna snaga dr. Pertot. 10. uradniški odsek Josip Pertot. 11. Odsek za revizijo bilance hranilnic dr. Rybač. 12. Odsek za zastavljalnico Gorjup. 13. Odsek za vojaške zadeve Ferluga. 14. Odsek za trgovino in obrt Sancin.

Izvršni odseka za plinarstvo, ter anagrafični in ognjeasni odsek so voljeni v vse odseke tudi Slovenci. Socijalisti so volili v delegacijo dr. Puecherja in Spazzala.

Zanimiva je bila volitev upravitelja plinarne. Večina je predlagala dr. Cimadorija. Pri volitvah je dobil dr. Cimadori od 63 oddanih glasov 33. Bil je torej 30 krat brian. Glasovalo je proti dr. Cimadoriju 10 socijalistov in 11 Slovencev, skupaj 21 glasov; torej je glasovalo proti dr. Cimadoriju tudi 9 članov večine. Socijalisti in italijanski desidenti so volili nekoga Lucatellija, uradnika pri plinarji, ki je dobil pri glasovanju 22 glasov. Slovenci so oddali bele listke, ker niso znali, da namerava tudi del Italijanov glasovati proti Cimadoriju; da so to znali, bi bili gotovo tudi oni volili Lucatellija, ki bi bil tudi izvoljen, dočim bi bil Cimadori slavno propadel.

Na vsak način pa je volitev Cimadorija jako zanimiva in značilna, da preseda tudi precejšnemu delu Italijanov delovanje tega moža, da ga obsojajo tudi Italijani sami. Cimadori je sicer izvoljen, a če se pomisli, da se je združilo proti njemu brez vsake agitacije 30 glasov, tedaj znači to zanj tako moralno pljusko, da bi moral iz tega izvajati konsekvence. Vsekako pa kažejo znamenja, da se približuje sicer počasi, a gotovo dan, ko dobi tudi ta mož plačilo za svoja črna dela.

No, včerajš, seja je bila značilna in zanimiva tudi v nečem drugem oziru. Z včerajšnjim dnem so stopili slovanski zastopniki prvič v delegacijo, v ono najavetejšo, kjer so dosedaj tako skrbno čuvali skrinjo zavezo magistratovih tajnosti; obenem pa so stopili včeraj slovanski zastopniki v vse odseke, izvzemši tih, tako, da se bo vršilo v bodoče vse delovanje na mestnem magistratu tudi pod kontrolo slovanskih zastopnikov.

S tem je nastopila nova doba za naš narod v Trstu, a obenem je stopilo v nov stadij tudi celo javno življenje v našem mestu. In mi smo prepričani, da smo na razpotju; nam ta nova doba ne prinese poostrejših nasprotov med obema narodima, katerima je usojeno da živita skupno na tem ozemlju. — Uverjeni pa smo tudi, da se bodo pri skupnem delovanju nasprotstva vedno bolj ublaževala. —

Dnevne vesti.

Slovanska koncentracija na Portorose. Pod tem strašnim naslovom prinaša „Piccolo“ dolg članek, v katerem pravi, da je ena najvažnejših slovanskih želje, da bi se mogli ponasati s kakim krajem ob morskem obrežju. Ker pa s pridobitvijo kaknega večjega mesta ne gre tako lahko, so se vrgli z vso silo na Portorose.

In potem toži bridko, da so piranski meščani napravili prve začetke za kopališče, z namenom, da privabijo tja italijanske kopališke goste; mesto tega pa da so prihajali tja prva leta Nemci, pozneje so se pomešali med Nemce tudi Slovani. Nemci in Italijani so se čutili od tedaj nadležovane od svojih narodnih protivnikov!

Toda Čehi, Poljaki in Hrvatje se niso omejili le na obisk kopališča. Ne prihajajo sem vsi Slovani radi potrebe, da bi si zaslužili tri krome na dan. Je tudi Čehov, Poljakov in Hrvatov, ki so dovolj bogati, da se začeli kupovati tudi zemljišča in graditi tam svoje vile, kakor se zdi, ne brez premišljenega namena, da dajo svoje političko označje tej italijanski zemlji.

Takov je smisel „Piccolovega“ članka. Naši gospodje Italijani so pač vedno isti: nočejo ničesar pozabiti in ničesar se naučiti. Sicer bi bili morali vendar že priti do spoznanja, da Italijanov s kraljevstva ne bodo privabljali v istrsko kopališča. Pred vsem že zato ne, ker imajo Italijani v domovini dovolj kopališč take vrste, a radi patrijetizma in ljubezni do svojih neodrešenih bratov Italijani iz kraljevstva tudi ne hodo nosili svojega denarja sem gori!

Zbog klimatičnih prilik, narave in geografične lege pa bodo imela kopališča in zdravilišča ob Adriji vedno veliko privlačno silo za prebivalstvo notranjih avstrijskih dežel. Ker je pa to prebivalstvo po večini slovansko, je naravno, da bo ta večina v isti meri, kakor se bodo avstrijski Slovani kulturno in gospodarski razvijali ter narodno zavedali, dajala v vedno večji meri svoje obiležje tudi publiki, ki bo obiskovala ta kopališča. To je torej zakon narave, logičnega razvoja.

Italijani kažejo s svojim krikom le svojo totalno nezmožnost za povdigo tujeskega prometa. Če jim je celo drugorodec, ki jim prinaša denarja, nadležen, kaže to, da se Italijani sami čutijo nesposobne za mednarodno tekmovanje, ki se ga niti mi mali Slovenci ne bojimo. Mari ni slovanski denar ravno tako dober kakor italijanski in nemški?!

Strah Italijanov pred Slovani je naravnost smešen. Nemci, nemški napisi, nemške razglednice itd. niso nevarne za italijanski značaj kopališč in zdravilišč na severovzhodnih obalah Adrije; pač pa je ta značaj v nevarnosti, kakor hitro se je pokazal kje kak slovanski napis, ali kaka slovanska razglednica! Gospodje Italijani naj bodo prepričani, da je ta strah nevreden velikega naroda, ki se toli ponosa s svojo slavno kulturo! Njihova borba je borba nesposobnosti, ker je to borba proti naravi, ki se daje umetnim načinom pač zavirati, a nikdar ne zaustaviti!

Ako pa že gospodje mislijo, da lahko žive sami za-se, naj se ograde s kitajskim zidom, naj napravijo na zid napis: „Tujcem prepovedan uhod“ in potem bodo prav lahko sami za-se — stradali in lakote umirali!

Sreča le za te pokrajine je, da je italijansko ljudstvo samo bolj pametno, nego voditelji, ker vemo od očitivcev, da domači Italijani z največjim spoštovanjem govore o „gentilezza“ slovanskih gostov!

Irredentovci so same jagnjeta. Pod naslovom „Enormeza“ govori včerajšnji „Piccolo“, kako je v hiši nekoga gospoda Josipa W. (kakor smo mi poizvedeli, je ta gospod Josip Wollenigh, trgovec v ulici Tigor št. 8) njegova hčerka igrala na klavirju Garibaldi-njovo himno. Kar naenkrat da je prišel v stanovanje redar, ki je gosp. W. povabil na policijo, kjer so ga kratko malo na podlagi znane naredbe kaznovali na 14 dni zaporu.

In zares, ako bi stvar bila le taka, tudi ako se gre za Garibaldi-njovo himno, bi bilo to postopanje policije zares „enormeza“. Nu stvar malce drugače izgleda, kakor smo poizvedeli. Igralo se je namreč dan za dnevom na glasovirju razne valeitiljanske pesmi in dotični gospod je celo zaporedoma stopal k oknu, kjer je na ves glas tulil Garibaldi-njovo in Marnellijevo himno in druge take z očitnim namenom, da bi nagajal nekemu namestniškemu svetovalcu in nekemu stotniku bosanskega pešpolka, ki stanujeta ravno vis-a-vis. To se je ponavljalo dan na dan, dokler sta se dotična gospoda, če ne radi družega, že radi tuljenja naveličala in se pritožila. Nočemo se pripirati, ali je 14 dni veliko ali malo, vse kako po niso ob teh okoliščinah nikaka „enormeza“.

Naj jih le imajo svoje Čifute! Mastnimi črkami in očitnim veseljem je naznanil „Piccolo“ svojim teletem, da so oni briganti, ki so oropali banko na Reki, Rusi. To je bil zopet masten grizljaj za njegova strupena umazana usta. Ali to pot ga moremo pošteno prijeti za nesramno grlo. Če on govori o narodnosti onih brigantov, pa naj spregovorimo mi o plemenu in teh lopovov. Imena so jim: Abraham, Salomon in Simeon. Vsi trije so potemtakem Čifuti! Torej po plemenu najbližji sorodniki — „Piccola“. Tako gospoda! Tu jih imate in obdržite jih!

Mestni in okoličanski mladini. Prejeli smo: Često sem čital v „Edinosti“ opomine na našo mladino, da ni dovolj navdušena za narodno stvar.

Tudi sem že napisal razne notice, v katerih sem skušal vplivati na naš mladi naraščaj in ga pripraviti do tega, da bi opustil tavanje po zgorelih potih in nenarodnih stezah.

Veseli vseh nas je danes tem več, ko vidimo, kako se ustvarjajo sokolske skupine ena za drugo na našem tržaškem ozemlju. — Sedaj imamo v mestu in okolici že armado Sokolov in Sokolic! V kratki dobi se je

ustanovilo že četrto sokolsko udruženje v okolici! Tem bodo gotovo sledili tudi drugi okoličanski kraji.

V mestu je „Sokol“ oživel kakor menda nikdar prej in gotovo je, da se vrste vrlih bratov Sokolov še izdano pomnože.

Mladine je v mestu in predmestjih toliko, da bi mestni Sokol lahko nastopal s štiri do 600 uniformirancev. In do tega mora priti, ako storimo vsi svojo dolžnost!

Tržaški „Sokol“ mora napredovati, ako bo imel na delu mož, kakoršnji so baš današnji njega voditelji. — Treba le vstrajne agitacije in pogostih nastopov.

Naši sovražniki so se vrgli z vsemi in celo lopovskimi sredstvi na posamične Sokole, ker se boje rudečih srajc (katere pa ljubijo, ako se jim v njih predstavlja Garibaldi-nec!) Mi vbi, ki smo sposobni in voljni za to, da podpiramo našo slovansko narodno stvar, moramo hrepeneti po sokolski rudeči srajci in ko bomo vsi vršili svojo narodno dolžnost s tem, da se vpišemo v „Sokola“ in oblečemo v sokolak uniformo, bo rešen tudi oni del naše mladine, ki se še izgublja po raznih strankarskih poteh ter zapravlja zdravje in denar na škodo sebi in svojemu narodu.

V okolici naj bi ne bilo mladeniča in ne moža, ki ne bi podpiral sokolskih društev in v mestu naj se tudi vpiše sleherni, ki zmore krono na mesec in ki želi pomagati narodni stvari.

Stoletnica Gajeye smrti. — Posebni vlak odide iz Zagreba dne 15. avgusta v Krapino in sicer z južnega kolodvora ob 5. uri zjutraj. Povrne se v Zagreb istega dne ob 11. uri zvečer. Vozne karte se bodo prodajale pri blagajni na južnem kolodvoru. Zato je potrebno, da vsi oni, ki so se že, ali se še niso prijavili, pridejo pravočasno na kolodvor, da ne bo imel vlak zakašnjenja. Prijaviti se je v Crilo-Metodski knjigarni, Zagreb, Preradovićev trg št. 4.

Razpis štipendij. Početkom prvega poluleta šolskega leta 1909/10 ima se podeliti jeden državni štipendij v letnem znesku 420 K.

Pravico uživanja tega štipendija imajo dijaki iz Istre ali poknežene grofije Goriško-Gradišanske ki obiskujejo višjo poljedelsko šolo na Dunaju in predvsem slušatelji poljedelskega oddelka imenovane visoke šole, ki se zavežejo s formalnim reverzom, da uporabijo svoje vlad poljedelskih štipendij pridobljene znanosti v lastnej domovini. Proailci naj predložijo svoje prošnje c. kr. namestništru najkasneje do 15. novembra 1909.

Iz šolske službe. Prof. Fran Žideršič na drž. gimnaziji v Gorici in prof. Rihard Riegler na drž. realki v Puli sta pomaknjena v 8. činovni razred.

Na slavnost pevskega društva „Velesila“ v Škedenju, ki se bo vršila dne 29. tek. m., prijavila so se sledeča bratska društva. — „Slava“ od sv. M. M. Spodnje korporativno z zastavo; „Citelnica“ pri sv. Jakobu v Trstu korporativno, Delav. obrt. kons. in Gospodar. društvo „Jadrán“ po deputaciji. „Narodna delavska organizacija“ v Trstu korporativno z zastavo. „Tržaško podp. in bralno društvo“ Trstu korporativno z zastavo; pevsko in bralno društvo „Zastava“ iz Lonjerja, korporativno. „Delavsko podporno društvo“ v Trstu korporativno z zastavo in pevsko društvo „Zvon“ z Opčin po deputaciji.

Roparski napad na banko v Reki.

O tem nezaščenem dogodku, ki je napravil najgloblji utis imamo še sledeče podatke: Josip Milos, ki je bil ustreljen od ruskih roparjev, ni bil blagajnik reške ljudske banke, marveč eden izmed členov odbora, ki je nadomestoval blagajnika Gelleticha, ki je na dopustu. Milos je bil 37 let star, poročen in oča več otrok.

Ko se je vršil napad, se je v blagajniškem uradu nahajal tudi Jurij Klemenčič, sluga ogrske splošne kreditne banke, ki je držal v zaključju 3106 K. Ob 10. uri so se naenkrat vrata siloma odprla in vstopili so trije možje, ki so vrata za seboj zapirli. Vsi trije so bili oboroženi z Browningovimi revolverji in bliskovo so naperili orožje proti Milosu in Klemenčiču, dočim je tretji naperil orožje proti Faustu Kostenzerju, slugi ljudske banke. V istem trenutku je eden roparjev zakričal Milosu v slabi nemščini grozilne besede: „Geld muss!“ Milos je bil ves prestrašen in instiktivno je dvignil roke, da bi roparju iztrgal orožje. Isti pa je dvakrat zaporedoma vstrelil proti njemu in ga ranil na glavi. Ropar je takoj stegnil roke proti blagajni, ki je bila odprta in zagrabil, kar je mogel: okolu 15.000 K. Ropar, ki je z naperjenim revolverjem držal Kostenzerja kakor pribitega na tleh, je prejel ušel nego druga dva roparja in izginil. Čim so ostali uradniki začuli streljanje, so v groznem strahu zbežali na ulico, nekateri celo z okenj v pritličju skočili na ulico. — Oba zaostala roparja sta takoj zapustila blagajniško sobo, prvi jo je vdiral po Adamičevi ulici, potem v ulico Conte de Domini in potem po bivši Vladni ulici, sta se oba napolila proti Elizabetinemu trgu. Dva mladeniča, ki sta izvedela o dogodkih in zasledovala roparja, opozorila sta nanju redarja Ivana Radkovića, ki je stražil na Elizabetinem trgu.

Oba roparja sta se tu pa tam obračala, in uvidevši, da ju zasledujejo, bežala sta naprej po ulici Ciotta, redar pa za njima. Naenkrat sta se roparja ustavila in začela streljati proti redarju in množici, oddala sta

na 10 strel, ne da bi bila koga ranila. Pač pa so strelili razbili šipe nekaterih prodajalnic. Eden roparjev je na to brž popihail po ulici Clotilda in izginil. Drugi, ki ga je redar dohitel, se je z istim boril na življenje in smrt. Ne da bi pazil na strele, je pogumni redar s golo sabljo planil proti roparju in nastal je strašen boj.

Čim je ropar izstrelil vse patrone, je poskusil zopet nabasati orožje, to pa se mu ni posrečilo, ker ga je redar s silnim vdarcom vrzel na tla, razorožil in svezal. — Množica je hotela roparja linčati in sedaj se je moral redar boriti še z množico, da je roparja obvaroval ljudske osete.

Na policiji je ujeti ropar povedal, da se imenuje Salomon Kišnovski, star je 26 let, električni monter iz Odeze. Po dolgem obotavljenju je tudi povedal ime enega izmed svojih soprogov in sicer Abrahama Berkov-Salinski, dočim je trdil o tretjem, da ga ne pozna.

Kakor se vidi iz imen Salomona in Abrahama se gre očitno za žide živeče na Ruskem.

Kakor se je ugotovilo, je aretirani ropar oni, ki je Kremenčica prišilil, da mu je izročil zaključek z denarjem. Našli so pri njem 4300 K.

Nesrečni Miloš je ob 2 uri pop. istega dne umrl za ranami, krogla mu je prodrla v glavo nad levim ušesom in ranila možgane.

Ugotovilo se je nadalje, da se je trojica roparjev že dva dni nabavala v Reki, kamor so bili prišli iz Kis-Torda na Ogrskem. Policijski ravnatelj Darenčin vodi preiskavo in odreja vse potrebno, da se ugotovi ostala roparja. Aretirani ropar je vitez, suh mladenič mrkega pogleda in ima rjave lase. Govori le ruski. Razum najdenega denarja je imel pri sebi tri velike Browningove revolverje in več patron. Aretiranec ne kaže nikake razburjenosti ali pobitosti. V njegovem stanovanju v ulici Torretta št. 250 je policija našla veliko pisem poleg potnih listov z imeni Salomon Kišnovski in Peter Orlov. Prvi potni list ne odgovarja znakov aretirance. Brzjavka reške policije na takojšnjo oblast je govorila o dveh aretirancih. To je pogrešek, ki se daja razlagati iz silne razburjenosti prvega trenutka.

O ostalih dveh roparjih ni nikakega sledu. Ali več ljudi jih je videlo in si zapomnilo njune poteze, tako da je upati, da ne uideva pravici.

Pri drugem zaslišanju je aretirani ropar povedal, da se morilec blagajnika imenuje Peter Orlov, več ni hotel povedati. Pri natančnejši preiskavi njegove obleke, so našli pri njemu drugi potni list, na ime Berkov-Salinski. Našli so nadalje pisno kantonalnega sveta v Carizu in priporočilno pismo, „Zveze za varstvo ruskih židov“.

Reška policija je nadalje aretirala nekoga Abrahama Kronicin, ki je, kakor se je ugotovilo, stanoval v Budimpešti s trojico roparjev. Tudi pri njemu so našli veliko ruskih in francoskih pisem. Budimpeštanska policija je naznanila, da sta tudi oba pobegla roparja iz Odeze in da sta nekoliko časa stanovala v Budimpešti. Ne vemo iz kakšnega razloga, toda trdi se, da sumi dunajska policija, da so reški roparji izvršili tudi oco predzno tatvino 119.000 K v poštne uradu na Minoritnem trgu na Dunaju.

Kakor poroča „Koresp. biro“ z Reke, je policijski uradnik, ki mu je poverjeno eruiranje pobeglih roparjev, zaprosil obratno ravnateljstvo ogrskih državnih železnice, naj kontrolira vse osebe, ki kupijo vozni listek na hrvaških žel. postajah.

Tržaška mala kronika.

Voznja po Sredozemskem morju. Parnik Avstro-Amerikane „Alice“ je včeraj ob 11. uri odplul iz Trsta na potovanje preko Kolara, Catania, Tanisa, Ajaccio, Nizze, Monte-carlo, Napolja, Krfa, Opatije nazaj v Trst, kamor dope 29. t. m. Na parniku nahaja se 247 oseb, večinoma zdravniki in vsesilišni dijaki.

Se o bogati beračici. Katarina Rovani, ona stara beračica iz Dubrovnika, ki je bila drakrat aretirana radi beračenja in pri kateri so našli znesek 17.800 kron, je še vedno zaprta, da si je že odjedela tudi drugo kazeno, v katero je bila obsojena. Policijska oblast je poizvedela, da ima Rovanova bdkro, ki je občinska učiteljica v Bolu u Dalmaciji in je poročena z nekim učiteljem. Zato je policijska oblast brzjavo naznanila ta dogodek tamonji oblasti, ne da bi se dobila odgovora.

Izboren od emalec. Alojzij Naccari, star 25 let, tešak iz Trsta, je že večkrat šel v kavarno „Al fedel Triestino“, kjer je poprej popival in potem pravil, „da bo že plačal“. Predsinočnjem je zopet šel tja, si naročil 2 steklenici piva in rekel, da ne plača. Redar ga je aretiral.

Koledar in vreme. — Danes: Hipolit in Karij. — Jutri: Erzebij sp. Temperatura včeraj ob 2. uri pop. + 30. Cels. Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: — Lepo, večinoma jasno. Zmerni vetrovi. Vroče. Tendence za nevihte.

Društvene vesti.

III. redni občni zbor alov. akad. fer. društva „Balkan“ se bo vršil jutri v soboto dne 14. avgusta ob 8. uri zvečer v gornjih prostorih restavracije „Balkan“ s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje dnevnega reda.

2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Poročilo odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) arhivarja. 4. Poročilo odsekov: a) Juridični klub, b) Odelek za ljudske knjižnice, c) Informacijski odelek, d) Predavateljski odelek. 5. Poročilo preglednikov. 6. Volitev novega odbora. 7. Event. predlogi in interpelacije. 8. Slučajnosti. — Slovanski gostje dobrodošli. Odbor.

Darovi.

— Za moško podružnico sv. Cirila in Metoda so darovali: Vladko, Ljudevit, Franjo, Zorko, Igor in Niko vsak po K 1. Skupaj torej K 6 in ne K 5. — Denar hrani uprava lista „Edinost“.

Nar. delav. organizacija

N. D. O. priredi v soboto dne 14. avg. t. l. v prostorih „Gospodarskega društva“ v Škedenju s hodo delavcev v Plavžih, na katerega pričakuje odbor obile udeležbe.

Gospodarstvo.

Kletarska zadruga za Prosek, Kontovej in Križ. — (Nadaljevanje.)

3) Zboljšanje trtnih nasadov je le možno, če se zadruga oprime tega dela, ker posamičnik se le težko odloča, da svoj vinograd precepja in ga drži tako, kakor je potreba, da se dobiva iz njega dober pridelek. Če pa vidi, da mu zadruga plačuje grozdje iz manje vrednih trt mnogo slabše nego grozdje iz lahkih, ali pa mu ga morda niti ne prevzema, bo primoran se sam lotiti precepitve, oziroma zboljšanja svojih vinogradov.

Razven tega bo zadruga skrbela, da bodo dobivali zadrugniki najboljše vrste trt za saditev in jim pojde v tem oziru kolikor možno na roko. Zadruga bi tudi vplivala na člene, da o pravem času izvršujejo vsa potrebna dela v vinogradih. Na pr.: Grozdje iz vinogradov, napačenih po peronospori, se ne bi vprejemalo. Čas trgatve dolga zadruga, da se pridruži čim najbolj zrelo grozdje.

4) Presekrbovanje zadrugnikov s kmetijskimi potrebščinami po zadrugi je dandanes zelo koristna stvar, ker ima pri tem vsak ud mnogo dobička. — Zadruga nabavlja svojim členom potrebščine najboljše kakovosti in za primerno ceno, ker jih kupuje v večji množini naravnost iz tovarni ali od veletržcev. Vozni stroški se znižajo in zadruga ne išče pri tem nikakega dobička, med tem ko si trgovec pri blagu zaračunava svoje odatke. K temu dovoljujejo še tovarne ali veletržci pri nakupu velikih množin znižane cene. Ti razlogi dokazujejo dovolj jasno zahtevo, da vsi udje izvršujejo nakup vseh potrebščin potom zadruga, saj jim to velava njih lastna korist in tudi korist zadruga!

To se naloge, ki naj jih zadruga izpolnjuje! Na kakhi podlagi pa naj bude ta kletar, zadruga ustanovljena in kako urejena?

To je eno izmed najvažnejših vprašanj, glede katerega moramo biti na jasnem preji, nego-li hočemo odločiti kletarsko zadrugo, da nam ta ne prinese že začetkom kal razpada s seboj.

Kletarska zadruga naj se osnuje kakor zadruga z neomejeno zavezo, ker si kakor taka laže preakrblja kredit, ki ga potrebuje za nabavo poslopja in strojev, kakor tudi za obratno glavico, ter jej ni potreba že v prvih boritih se za obstanek.

Ravno kletarske zadruga, ki morajo členom takoj plačati grozdje, vino pa — pričakuje ugodnih cen ali v dosogo boljše kakovosti — hraniti več let v svojih kletih, potrebujejo mnogo denarja. Taka zadruga dobiva tudi lažje od vlade potrebno podporo, ali celo brezobestno posojilo, ker je njen obstanek bolj osiguran.

Potrebno je tudi, da se določijo precej visoki deleži, da ima zadruga precej lastnega kapitala.

Da se omogoča pristop tudi manj premožnim posestnikom, naj se deleži plačujejo

Zdravnik in ranocelnik

Dr. Dinko Tecilazić

specialist

za otroške bolezni

v ulici Stadion 6. I. n. Telefon 18, IV (glejal Fenice).

ter ordinira od 2. do 3. ure popoldne.

Pisarniškega vajenca

išče odvetniška pisarna

Dr. Fr. Brnčić in Dr. M. Pretnerja

v Trstu, Via Nuova št. 13, II. nad.

VSTOP TAKOJ.

Važno naznanilo.

Odgovor na vsako važno vprašanje, posebno v slučajih boleznih dobi vsakdo, ki pošlje šest kron v priporočnem pismu ali po poštni nakaznici profesorju PIETRO D'AMICO, ulica Solferino 13, Bologna.

Vsled odhoda, prodaja s 30-40 od sto popustka.

Prilika do 24. avgusta!

Prodaja vseh prstanov, uhanov z dijam. in brez istih, OBESKOV, VERIČIC ter ZLATIH, SREBRNIH in STENSKIH UR, ki se nahajajo v prodajalni **G. KEHIAYAN, TRST, CORSO 23**

Predno nakupite pohištvo, blagovolite obiskati

zalogo pohištva Angelo Palma

TRST, ulica Giosuè Carducci 20, kjer najdete solid. blago

po najnižjih cenah.

Pri nakupovanju jedilnih, spalnih in novoporočencem !!! prejemnih sob, posebne olajšave.

Zasebni dekliški licej

trgovski kurz, gospodinjstva ljudska šola šolski sester v Trstu

Izborna lega, krasen razgled na Adrijo, park in igrališče, moderno opremljeno poslopje: električna razsvetljava, kopališče, telovadnica. Učni jezik nemški, poleg tega francosko, angleško, italijansko in kurza za slovenščino in hrvaščino. Letna penzija 600 K; šolnina: za licej 160 K, za trgovski kurz 100 K, za gospodinjstvo šola 200 K, za ljudsko šolo 100 K. — S prihodnjim šolskim letom se otvorijo prvi 4 licejalni razredi.

Na zahtevo se dpošljejo prospekti. Na zahtevo se dpošljejo prospekti.

Pohištvo

solidno in elegantno

po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST — Via Malcanton

Mnenje gosp. Dr. A. Epstein-a

profesorja za otroške bolezni na praškem vsesilišču.

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Potrjujem jako rad, da je **Železnato Kina-Vino Serravallo** (Vino di China Ferruginoso Serravallo) katero ste blagovolili mi večkrat poslati jako uspešno zdravilo za šibke, malokrvne in rekonvalescentne otroke.

PRAGA, 24. julija 1907.

Prof. dr. A. Epstein.

Zaloga cementa

Tovarne Portland-Cementa in cementnih plošč društvo z om. jam. v Spljetu

SILVIO MALOSSI

Trst, ulica dei Gelsi št. 3. Telefon 18-89.

Cement - Portland

„SALONA“

Družbe „SPALATO“

Anonimno deln. društvo cementa Portland SALONA.

Letni proizvod: 10.000 vagon.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

Leopold Feiner, Trst

.. Pisarna .. Zaloga Cementa

ul. Carradori 16 Riva Grumula 2

Telefon 605. Telefon 23-30

liko tudi v mesečnih obrokih. Najprimernejši znesek za delež bi bil 50 K. Da je obstanek zadruge v prvih najhujših letih zagotovljen, naj se določi, da smejo udje še-le po preteku petih let, pričeni od dobe vstopa, izstopiti iz zadruge. Za nabavo potrebnega kapitala pristopi zadruga kakor zvezi slovenskih zadrug, katerih imamo tri najvažnejše: „Zadruga zveza“ v Celju, „Zveza slov. zadrug“ v Ljubljani in „Gospodarska zveza“ istotam.

To so glavni pogoji za obstanek zadruge. Za uspešno delovanje zadruge je potrebna pravič zadruga klet, napravljena po najnovejših skušnjah in opremljena popolnoma moderno, da se v njej vinska kaplja ne kviri. Klet mora biti tako obširna, da zamore vsprejeti do tritisoč hl. vina, razven tega na takem prostoru, da se da pozneje po potrebi lahko razširiti. (Zvrsetek pride.)

Vesti iz Goriške.

x Ponesrečen kolesar. V ponedeljek so našli na cesti med Vrtojbo in Šempetrom na tleh ležečega kolesarja v mlaki krvi. Spoznali so v njem 20-letnega čevljarja Josipa Zigona iz Renč. Režež je bil zavozil na ob cesti ležeči kup hrusta in je dobil močne poškodbe, da so ga morali spraviti takoj v bolnišnico.

x Nepojasnjena nesreča. Nekega Francoeta Uršiča so dobili ljudje nezavestnega ležati na cesti med Mirnom in Orehovljem. Ker do sedaj še ni prišel do zavesti, se ne ve, ali se mu je zgodila kaka nesreča, ali pa kak zločin.

x Aretirali so v Gorici nekega 60-letnega starca iz Furlanije, ker je nameraval oskrniti 11-letno deklico.

x Pod tramvaj je padel neki delavec iz Gorice. Hotel se je izogniti izvoščiku, a je med tem stopil na progo. Prava sreča je bila, da je odnesel le nekaj lahkih poškodb.

x Občina Rihemberk je imenovala dežel. odhronika Berbuca častnim občanom. „Soča“ pravi, da 2/3 davkoplačevalcev v Rihemberku poudarja spomenico proti temu imenovanju. Morda si je profesor Berbuca res stekel kake izredne zasluge za občino, vsekakor pa se nam ne zdi pripraven trenutek za imenovanje ravno sedaj. Tudi če je teko odlikovanje zaslužno, napravi na občinarje, ki niso Berbuca pristali, utis navadne volilne agitacije, ravno zato, ker se je izvršilo tik pred volitvami. S tem pa izgublja tako odlikovanje oboje resnost in oni pomen, ki je namišljen v podeljevanju častnega občanstva.

x Vojaštvo v Gorici odide v ponedeljek 16. t. m. na vaje.

x V Solkanu se je vršil v soboto ustanovni občni zbor podružnice N. D. O. ob prav dobri udeležbi. Pristopilo je takoj prvi večer nad 60 členov. Tudi v Podgori bo N. D. O. vabevala, vendar je treba obilo pripravljati podrobnega dela.

x Pri Barki na juž. kolodvoru se vrši v nedeljo prva veselica društva „Sočebčan“. Dolžnost meščanov je, da podprejo to mlado društvo s tem, da se te prve veselice polnoštevilno udeležijo.

Vesti iz Istre.

Hrvatskemu in slovenskemu narodu vseh stanov, osobito trgovskega. — Iz Buzeta smo prejeli:

Bratje Hrvatje in Slovenci! Spominjate se ob vsaki priliki tužne Vam posestrime Istre! Spominjate se je, ker bodite uverjeni da pride dan, ko tudi ona stori svojo dolžnost. Ni dovolj, da je Istra politični tlačena, marveč jo tišči sedaj nova kuga — vinska kriza, ki to deželo strašno uničava, kajti vino je edini izvozni proizvod. A ta se letos ne prodaja, ne izvažajo, ker ni dovolj kupcev in ker je trta obrodila v veliki meri. Narod obnem guje pod državnimi bremenmi in se pregreza vedno glotje v dolg. Vlada pa stoji nasproti vsemu temu prekritičnim rok.

Ko smo torej prepuščeni sami sebi — do koga naj se obračamo, nego do svojih najbližjih bratov, Hrvatov in Slovencev, ki so nam že vsi pomagali v najhujši nevarnosti in občutni dan na dan blage žarke iz njihovih rok — darovateljice?!

Radi tega pozivljamo vse gospode trgovce, uradnike, privatnike, naj obračajo malo več pozornosti na istrsko vino, kajti od tega bodo imeli oni sami dobiček, a ob enem store narodno dobro delo, ker podpro s tem naroden produkt. In še več: s tem rešijo in sicer gotove ekonomske propasti našega, itak že poraznih gospodarskih krizah osiromašenega seljaka.

Eventuelne informacije daje: „Potrošno obrtno gospodarsko društvo v Buzetu.“

Razpisanih je v c. kr. kaznilnici v Kopru 5 mest jetniških čuvajev.

Vesti iz Kranjske.

Hud vihar je divjal v terek v kamniškem okraju. Podli je več kozolcev, vmes je padala toča, ki je napravila precej škode.

Kranjska ima 1236 društev.

Razne vesti.

Francozki zrakoplovec Blierot je neverjetno energičen. Dokaz temu je, da je preko osem let brez prestanka deloval na spopolnjevanju svojega stroja. 22. krat je na svojih zrakoplovnih poskusih padel. Mnogokrat se je pobil. Zadnjega oktobra mu je njegov aeroplan zgorel. Bil je pravi pravcati smolar. Vsakdo drugi bi obupal po tolikih ponesrečenih poskusih, posebno če se pomisli da so ga ti stali preko 800.000 frankov. In vendar je njegova vtrajnost presenetila vesolni svet z njegovo vožnjo preko morja po zraku iz Francoske na Angleško.

„Blagostanje“ na Ogrskem. — V zadnjih 30 letih palo je na Ogrskem število samostalnih posestnikov zemljišča za 118.000 a samo v poslednjih 10 letih za 48.000. Število brezhišnih kmečkih duš narastlo je od leta 1890 do 1900 za 450.000. Leta 1870 je bilo samo 189.000 prodaj in eksekucij posestev, leta 1903 pa 595.000. Spremembe posestva narasle so v zadnjih 27 letih za 225 odstotkov. Leta 1903 vključile so gruntovniške oblastnine 719 mil. kron dolga na 350.492 posestev, 3768 velikih posestnikov ima okoli 18 milijonov orolov plodne zemlje, a 2 milijona 664 tisoč malih in srednjih posestnikov ima le nekaj nad 19 milijonov orolov zemlje.

Za 236 milijonov kron se pokadi tobaka v Avstriji na leto. Ako odštejemo 89 milij. kron stroškov, ostane čistega dobička 147 milijonov.

Mali oglasi

Razna jako lepa stanovanja, obstoječa iz dveh sob in kuhinje, ali 1 sobe, sobice in kuhinje, ali samo sobe in kuhinje, preskrbljene z vodo in plinom so za oddati takoj proti jako nizki najemnini. Hiša Štolfa, Škorklja-Rojan, za cerkvijo. 1853

Gostilna „Al Ginnasio“ ul. Squero nuovo 7 ima pijače in jedila prve vrste. Priporoča se slavn. občinstvu za obilen obisk H. Kosič. 1237

Pojdite v kopelji: na miljsk. obrežji

(Lastnik Gerardo Postogna)

Vstopnice se dobivajo na parnikih miljske družbe ter stanejo z vožnjo vred tja in nazaj 50 st.

NB. Ob nedeljah in praznikih so veljavne le one vstopnice, ki se kupijo na parniku „Glen Paolo“.

Prvo primorsko podjetje za prevažanje pohištva in spedicij. podjetje Rudolf Exner, Trst

VIA DELLA STAZIONE Štev. 17

Filijalke: v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.

Posiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse svetovne proge. Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shrambo v lastna za to pripravljena snha skladišča.

EDINI TRŽAŠKI ZAVOD ZA ČIŠČENJE IN SHRANJEVANJE PREPROG „VACUM CLEANER“.

Točna in solidna postrežba.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in dr. se je preselilo na Corso št. 49 (Piazza Goldoni)

z bogato opremo za vsakovrstni pogreb. in prodajalnice mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetlic perle, porcelana itd. itd.

: Velika zaloga : voščenih sveč.

Prodaja na deb. in drobno.

Najboljše stiskalnice za grozdje in masline so naše stiskalnice „ERCOLE“

najnovejšega in najboljšega sestava z dvojno in nepretrgano pritiskalno mečjo; zajamceno najboljšo delovanje, ki prekaša vse druge stiskalnice.

HIDRAVLICNA STISKALNICA. Najbolje avtomatično patentovane trne brizgalice „Syphonia“ ki delujejo, ne da bi jih bilo treba goniti.

plugi, stroji za grozdje, sadje in oljke, mlin za miti grozdje. Plugi za vinograde. Stroji za sušenje sadja in drugih vegetabilnih, življenskih in mineralnih pridelkov. Stiskalnice za seno slamo itd. na roko. Mlatilnice za žito, čistilnice, rešetalnice. — Slamozemnica ročni mlin za žito v raznih velikostih in vsi drugi stroji za poljedelstvo.

Izdelujejo in pošiljajo na jamstvo kot posebno najnovejšega izbornega uresničene, najbolj pripoznanega in odlikov. sestava.

PH. MAYFARTH & Co. Tovarna za poljedelske in vinske stroje DUNAJ II. Taborstr. 7

Ilustrovani ceniki s mnogoštevilnimi pohvalnimi pismi brezplačno. Razprodajalci in zastopniki se iščejo povsod, kjer nismo zastopani.

NOVI DOMODI. V dobroznani prodajalnici oblek

Alla città di Trieste, Trst ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

Velika izbira moških oblek od K 14 do 44, deških od K 9 do 28. — Obleke za otroke od 3 do 10 let od K 2 do 16. Zaloga tu- in inozemskega blaga za obleke po meri, ki se izvršujejo v lastni delalnici. Specijaliteta hlač, jop in arajc za delavce, po neverjetno nizkih cenah.

„Alla città di Trieste“ Trst, ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

Nova gostilna na Nanosu pri g. Franju Jež št. 25. — Toči se izvrstno belo vipavsko in črno istrsko vino. Dobi se tudi dobrega za želodec: namreč okusnega nanaškega sira, slanine, piščancev in drugih raznovrstnih jedil. 1386

Pisalni stroj „MOYA“

z vidno pisavo in premenljivimi črkami je najboljši stroj, ki se prodaja po nizki ceni Kron 250.—

Ceniki zastoj in poštne prosto.

Pisati je na:

Glavno zastopstvo v Trstu ulica Valdirivo št. 23, I.

Odlikov. tržaš. čevljarnica „Calzoleria Triestina“

Trst, ulica Giosué Carducci 21

— Za celetno sezono —

izbera : obuvala z črnega in barvanega usnja za gospode, gospe za dečke kakor tudi platnenih čevljev.

Zadnji uzorci, kroji in barve. Delo solidno in natančno. — Jako zmerne cene.

Osnove vodnih napeljav :

za vzvišena, malovodna mesta, vasi, dvorce, posestva, trdnjave, gradove, tovarne, parke in vrte za dovajanje vode na polja obdelana zemljišča itd. izgotovljamo pod garancijo na vsako višino in oddaljenost brez stroškov in samodelavne napeljave za hiše, kopalnice, stranišča, vodnjake, samodel. napajališča in gasilne naprave.

Anton Kunz ces. kr. dvorni zalagatelj Največja slovan. trdnja monarhije. Hranice (Moravsko) Prospekti brezplačno in poštne prosto.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—